

נייר עמדה: ניהול שיח חינוכי אודות קנאביס - האתגר שבמעשה החינוכי

מסמך זה נכתב מתוך דאגה לרווחתם הנפשית של המתבגרים בישראל ולמענם.
קרן רוט איטח – ממונה תחום מניעת השימוש בסמים, אלכוהול וטבק, שפ"י
תשע"ז, נובמבר 2016

צוותי חינוך יקרים,

שימוש בקנאביס אסור על פי חוק בישראל.¹ בתקופה האחרונה אנו עדים לדיון ציבורי בדבר הלגליזציה של השימוש בקנאביס, בין שפע הקולות נשמעות גם אמירות הטוענות כי "קנאביס הינו סם קל, פחות מסוכן מאלכוהול, עדיף על סיגריה, זה בריא... והרי זה משמש לצרכים רפואיים" ועוד. קולות אלו, נשמעים לרוב בהכללה ללא הבחנה והתייחסות להשפעות השימוש בקנאביס (חשיש, מריחואנה, גראס) על מתבגרים. בעקבות השיח הציבורי אודות הלגליזציה של השימוש בקנאביס והשימוש בו לצרכים רפואיים, נמצאה ירידה מדאיגה בתפיסת המסוכנות של השימוש בקנאביס בקרב מתבגרים.

תפיסת המסוכנות של השימוש בקנאביס היא גורם מנבא לשימוש בו. האופן בו המתבגר תופס את הקנאביס כמסוכן ישפיע באופן נחרץ על הבחירה שיעשה באם לעשן או לא לעשן.

במספר מדינות בעולם הותר בחוק השימוש האישי בקנאביס (קולורדו, וושינגטון, אלסקה, צפון קוריאה ואורוגוואי ולאחרונה בקליפורניה, מסצ'וסטס ונבדה). בהולנד, למשל, הוכרזה מדיניות ייחודית המבחינה בין סמים קשים לסמים קלים (ובכללם קנאביס) והמתירה הפעלת חנויות לממכר סמי קנאביס לשימוש עצמי. יחד עם זאת, **במדינות אלו חל איסור גורף על שימוש בסמים מתחת לגיל 21.** מגמה בינלאומית זו יוצרת מציאות מורכבת המחדדת את הצורך בהבהרת המסר הנכון שיש להעביר למתבגרים.

נשאלת השאלה, כיצד השיח הציבורי אודות עישון קנאביס, והשימוש בקנאביס לצרכים רפואיים משפיע על השיח החינוכי עם מתבגרים אודות נושא זה? השיח הציבורי על השפעות הקנאביס והשימוש בו מפקיד תפקיד חשוב בידי אנשי החינוך, הפוגשים מתבגרים אלו מדי יום. אנו מזמינים אתכם, כחברים מבוגרים בחברה בה מתקיים דיון ציבורי אודות לגליזציה של הקנאביס, לברר עם עצמכם - מהי עמדתכם האישית ביחס לשימוש בקנאביס לצרכים חברתיים ומהי עמדתכם, כאנשי חינוך הפוגשים בני נוער, אשר עוסקים בשאלות

¹ הקנאביס הותר לשימוש בישראל למטרות רפואיות. מסמך זה אינו דן בהיבט הרפואי של השימוש בקנאביס.

הקשורות בשימוש בקנאביס. חשוב להעביר למתבגרים את המסר כי בהתבסס על מחקרים השימוש בקנאביס בגיל ההתבגרות מסוכן להתפתחותם.

כמערכת חינוך, בה המעשה החינוכי מתבסס על למידה והקניית ערכים באמצעות דיאלוג ושיח רלוונטי, חשוב לקיים **דיונים המתמקדים באופן בו המתבגרים תופסים את השימוש בסמים**. בשיח עם המתבגרים על הסוגיות הקשורות במשמעות הלגליזציה והשימוש בקנאביס בפרט ובסמים בכלל, נאפשר בירור עמדות (בעד ונגד), בירור הצרכים התוך אישיים והבין אישיים לשימוש בסמים. נתעכב על הבנת הסיבות לבחירה בשימוש בסמים ונזמין את המתבגרים לבדוק רווחים ומחירים. בשיח מכבד המכוון לחיזוק כוחות ההתמודדות.

בשיח עם המתבגרים אודות השימוש בקנאביס, תנחה אותנו צדקת הדרך וההבנה כי עישון קנאביס לצורותיו (מריחואנה, חשיש, גראס) בגיל זה **מסוכן ואינו בריא**, ויש לו השפעות מזיקות ומסוכנות על ההתפתחות. להלן ממצאים מחקריים אודות השימוש בקנאביס בקרב מתבגרים:

- ✓ **מזיק באופן מיוחד למוחות מתפתחים**. (חלקים במוח האחראים על קבלת החלטות ממשיכים להתפתח עד גיל 25 בממוצע).
- ✓ **קשור בהתמכרות**, שימוש בקנאביס בגיל צעיר מעלה הסתברות להתמכרות בגילאים מבוגרים יותר.
- ✓ **קשור בנשירה** מבית הספר ולאורך זמן קשור גם לאבטלה ושביעות רצון נמוכה מהחיים.
- ✓ תפקודי למידה: פוגע בזיכרון ובקשב, **קשור בהישגים לימודיים נמוכים**.
- ✓ מתבגרים המשתמשים בקנאביס מגבירים **סיכון להפרעה נפשית** (סכיזופרניה, דכאון, חרדה, הפרעה פסיכוטית).
- ✓ מעלה את ה**סיכון למעורבות בתאונות דרכים**.

אנו מאמינים כי על מנת להביא לשינוי בעמדות המתבגרים בנוגע לשימוש בקנאביס, נדרשת חבירה של הגורמים בבית הספר ובקהילה. נדרשת הבנה ואמירה משותפת של צוותי חינוך והורים כי שימוש בקנאביס בגיל ההתבגרות יכול לגרום לנזקים ואינו יעיל כמענה לצרכים שונים או כפתרון לבעיות.